

LLIBRES LA RESSENYA
L'alquímia del mercat d'alquímies, de Maurici Pla:
 "Si fos una pel·lícula, el guionista podria ser Kafka, però la dirigiria David Lynch" / 1

ENTREVISTA AMB LLUÍS GUTIÉRREZ:
 "Al nostre país hi ha excel·lents escriptors: ara cal que els editors s'ho creguin" / 3

La llengua a l'abast

Per JOSEP ANTONI CALVO

« Actualment és corrent a les Balears i també al Principat l'ús d'expressions amb la forma gat per referir-se a l'estat d'embraguesa. I com és normal, també s'ha format el verb: engatar » / 6

CINEMA

Happythankyoumoreplease:
 "Radnor òbviament demostra que no és Chaplin i posa de manifest haver-se contagiat de l'estat d'ànim dels seus personatges, de la seva deixadesa" / 7

L'ESPÍRIT

ZONNCULTURNL

Té Kafka ben present, no deixa de ser una obvietat. I fetixismes diversos, una droga omnipresent —la *diozapina*— i escenes de matís al·lucinatori. On Kafka deixava anar una pedra argumental colpidora (llevar-se convertit en insecte, ser arrestat sense saber per què) que a partir de llavors rodava tota sola novel·la avall amb la lògica inapel·lable d'una allau, Pla juga a multiplicar els girs inversemblants i a suprimir explicacions racionals

L'ALQUÍMIA DEL MERCAT D'ALQUÍMIES

Una novel·la *diozapínica* de Maurici Pla

Text: **Jordi Rourera**
 jordirourera@yahoo.es

Que *L'alquímia del mercat d'alquímies*, de Maurici Pla, té Kafka ben present, no passa de ser una obvietat. L'ambient progressivament angoixós i opressiu, la ciutat indeterminada, de nom K..., on passa l'acció, vagament centreeuropea, o, afegida a la de la ciutat, la profusió de la lletra k en els noms dels personatges: Kahn, Kalim, Kristina, Klee. Però Maurici Pla utilitza altres ingredients també: fetixismes diversos, una droga omnipresent —la *diozapina*— i escenes de matís al·lucinatori. I on Kafka deixava anar una pedra argumental colpidora (llevar-se convertit en insecte, ser arrestat sense saber per què) que a partir de llavors rodava tota sola novel·la avall amb la lògica inapel·lable d'una allau, Pla juga a multiplicar els girs inversemblants i a suprimir explicacions racionals. Si *L'alquímia del mercat d'alquímies* fos una pel·lícula, el guionista podria ser Franz

Kafka, sí, però la dirigiria David Lynch.

El motiu central de la novel·la és l'adquisició del quadre de Paul Klee *Ciutat amb talaies*, que el director del museu de la ciutat, Alexander Kahn, busca obtenir per inaugurar la pròxima ampliació del museu. Lligat a aquesta ampliació hi ha el futur de la pastisseria de la seva dona Helena, que ocupa els baixos de l'edifici veí. Ben aviat, però, comencen a fer acte de presència els *Ciutat amb talaies* falsos i el que havia de ser una simple negociació amb el propietari es converteix en una recerca cada cop més absurda, en què es posa de manifest la futilitat del propi voler, la inoperància de les mil·lors intencions, i, en canvi, el cost en integritat i afectes que pot arribar a tenir qualsevol propòsit.

És el mateix Alexander Kahn qui explica la seva peripècia, però no ho fa retrospectivament —com algú que ja coneix tota la història i pot, per tant, valorar-la i reflexionar sobre ella a

posteriori—, sinó en present, a mesura que la viu. I en aquesta tria, em sembla, recau bona part de l'èxit a l'hora de transmetre l'experiència de corrupció i pèrdua d'innocència del protagonista. La podridura paulatina i desconcertant d'allò que havia estat la seva vida.

El món de Maurici Pla és contradictori. D'una banda provoca un efecte hiperrealista: hi ha un quadre de Klee de debò, el text d'un prospecte de *diozapina*, la garantia d'unes sabates —un món conegut, diríem—; però, de l'altra, hi imperen regles òbviament diferents: els noms dels carrers i places, per exemple, irònicament positius (Barri dels Benaurats, Plaça de

l'Encís, Avinguda de la Concòrdia). O el fet que la moneda corrent siguin les piastres, que ens remetrien més aviat als països del Pròxim Orient. La *diozapina* mateixa: una droga —inexistent— que tant serveix d'antipsicòtic com per esbrinar l'antiguitat de la tinta, que cura les nafres dels peus, té usos en pastisseria i manté neta la piscina. O, sobretot, la inversemblança i l'arbitrarietat d'algunes situacions, que atorguen a la novel·la un aire oníric o al·lucinatori.

Un món així potser justifica que un personatge que semblava cridat a tenir un paper revelador quedi molt en segon pla, com el sabater Castelli, o fins i tot desaparegui de casa sense que en tornem a saber res, com la filla del protagonista. O potser només són caps que han quedat per lligar. En conjunt, però, pesa més la força suggeridora d'una dona que s'obre el vestit per a un nen a canvi de diners, un sabater aplicant-se amb cura sobre uns peus malmesos, les fantasmagories d'una piscina de *diozapina* que filtra la seva llum sobre un soterrani ple d'obres d'art o la mateixa metàfora d'aquesta Ciutat amb talaies, on «l'absència de corporeïtat del conjunt ens impedeix pensar en una ciutat concreta, i ens obliga a parlar tota l'atenció en les qualitats intrínseques del dibuix». Com la mateixa ciutat de K... I com aquesta —pessimista, inquietant, bona— novel·la.

L'alquímia del mercat d'alquímies
 Maurici Pla

Editorial Debate, Barcelona, 2009
 762 pàgines / 25 €